

Жданенко Світлана Борисівна, кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри філософії Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, м. Харків, Україна
e-mail: svetlana.zdanenko@gmail.com
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0001-6276-8275>

МОРАЛЬНІ ЦІННОСТІ СУБ'ЄКТА ДІЯЛЬНОСТІ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ: ТРАНСФОРМАЦІЯ Й ВІРТУАЛІЗАЦІЯ

Показано, що перехід суспільства до інформаційної епохи супроводжується формуванням певних світоглядних і аксіологічних пріоритетів, відповідно до яких змінюються й відтворюються моральні характеристики інформаційного суспільства. В інформаційному суспільстві змінюється уклад життя, система цінностей індивідів і соціальних груп, зростає значущість інформаційних цінностей по відношенню до матеріальних. Це тягне за собою підвищення питомої ваги моральних цінностей і їх віртуальну трансформацію. Причиною віртуалізації інформаційного суспільства є об'єктивна потреба у переході інформаційних технологій на новий якісний рівень, а також іманентна людина ціннісно наповнена потреба у творчості.

Ключові слова: цінності, інформація, ціннісні трансформації, інформаційне суспільство, симулякри, віртуалізація.

Постановка проблеми. Інформаційне суспільство – одна з теоретичних моделей, що використовуються для опису й характеристики якісно нового етапу суспільного розвитку, в який вступили розвинені країни з початком інформаційно-комп'ютерної революції. Технологічним підґрунтям такого суспільства стають не індустріальні, а інформаційні й телекомунікаційні технології.

Перехід суспільства до нової епохи супроводжується тим, що поряд з матерією й енергією інформація, перетворюючись на найважливіший глобальний ресурс людства, стала розглядатися як одна з трьох базових складових навколишнього світу. Нове інформаційне середовище націлює на формування певних світоглядних і аксіологічних пріоритетів, відповідно до яких змінюються й відтворюються моральні характеристики інформаційного суспільства. З іманентного йому оперування ідеями, образами, інтелектом, знаннями виникає дослідницький інтерес до вивчення символічних реальностей і їх ціннісних копій. Актуалізується також питання про вплив подібних реальностей

на свідомість як індивідуальну, так і суспільну, а крім того, формування персональної картини світу людини, її світогляду.

Аксіологічна проблематика, розкриваючи ціннісне ставлення людини як суб'єкта діяльності до світу, має величезну значущість для розуміння її сутності і світогляду, а характер цінностей визначається спрямованістю суспільних відносин і самоідентифікацією особистості. Особливо актуальною проблема цінностей є в перехідні періоди розвитку соціуму. У зв'язку з цим виникає необхідність інтерпретації динаміки розвитку моральних цінностей, що супроводжує світоглядні трансформації у процесі становлення інформаційного суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про те, що теоретичне підґрунтя для дослідження сучасних аксіосферних трансформацій міститься у працях розробників теорії інформаційного суспільства: М. Кастельса, Ф. Уєбстера, Е. Гідденса, Ю. Хабермаса, Е. Тоффлера, Д. Белла, зб. Бжезинського, А. Турена, П. Дракера, М. Маклюєна та ін. Незважаючи на фундаментальний внесок зазначених дослідників у цю проблему, питання ціннісних трансформацій інформаційного суспільства, особливо питання трансформації й віртуалізації моральних цінностей, залишаються до кінця не з'ясованими.

Формулювання цілей. Метою статті є спроба ліквідації окремих прогалин у цілісному розумінні сутності та змісту трансформації й віртуалізації моральних цінностей людини як суб'єкта діяльності в умовах інформаційного суспільства.

Виклад основного матеріалу. Як неодноразово зазначалось у публікаціях вітчизняних дослідників [1–5], інформаційне суспільство має низку характерних рис, які у контексті поданої статті можна сформулювати наступним чином:

– інформація стає головним економічним ресурсом, а інформаційний сектор виходить на перше місце за темпами розвитку, за кількістю зайнятих, за часткою капіталовкладень;

– є розвинена інфраструктура, що забезпечує створення достатніх інформаційних ресурсів, у першу чергу, системи освіти й науки. Основною формою власності стає інтелектуальна власність;

– інформація стає предметом масового споживання через систему засобів масової інформації. Інформаційне суспільство забезпечує будь-якому індивіду доступ до будь-якого джерела інформації, що гарантується законом і технічними можливостями;

– формується новий світогляд, в рамках якого значне місце займають віртуальні цінності. Це призводить до трансформації традиційних моральних норм заборонного і дозвільного характеру, до виникнення моральних конфліктів і колізій, що здійснюють суттєвий вплив на духовно-моральний світ людини, її самоідентифікацію;

– ділова активність і культура спілкування в цілому переносяться в інформаційно-комунікативне середовище, внаслідок чого в суспільстві формуються віртуальні сфери життя (економіка, політика, право тощо), які породжують новий тип віртуального світогляду, який визначає специфічну систему моральних цінностей символічно-симулятивного характеру.

Одним із перших дослідників, які спробували обґрунтувати концепцію інформаційного суспільства, був японський професор Й. Масуда, який приділив особливу увагу трансформації людських цінностей в інформаційному суспільстві і висунув утопічну концепцію про безконфліктність такого виду суспільного устрою [6].

Автор теорії «цифрової цивілізації» Д. Тапскотт підкреслює, що інформаційне суспільство – це суспільство знань, яке виробляє інтелектуальні предмети на основі цифрової форми представлення об'єктів. Унаслідок перетворення інформації в цифрову форму, на зміну фізичним предметам приходять об'єкти віртуальної природи [7]. Комп'ютеризована діяльність виступає засобом опосередкування внутрішнього світу людини, що знаходить відображення у формуванні свого роду «комп'ютерної свідомості» зі специфічною ціннісною орієнтованістю. Комп'ютерні технології змінюють аксіологічні характеристики особистості як на рівні суб'єкта діяльності, так і на рівні суб'єкта пізнання і спілкування, викликаючи різноманітні трансформації у пізнавальній, мотиваційній та емоційній сферах особистості.

В інформаційному суспільстві змінюється уклад життя, система цінностей індивідів і соціальних груп, зростає значущість інформаційних цінностей по відношенню до матеріальних. Це, як справедливо зазначає Н. Сіткевич, тягне за собою підвищення питомої ваги моральних цінностей і їх віртуальну трансформацію [8, с. 29].

Аксіологічні трансформації, які відбуваються сьогодні, можна інтерпретувати як багатовимірні й різнопорядкові, внаслідок чого усвідомлення й осмислення світоглядних змін включає «переоцінку цінностей», яка може як набувати вигляду прогресивного заперечення основ попереднього суспільного устрою, так і виражатися в нових формах втілення минулих аксіологічних парадигм [9, с. 135–137].

Кардинальні зміни у ставленні людини до світу визначають тенденції переміщення уваги суб'єкта з духовної, інтелектуальної сфери на матеріальну, тілесно-речову, трансформації культу знання й освіти в культ задоволення і природності, звільнення від прагнення до ідеалу на користь прагматизму й утилітаризму, підміни творчості споживанням, життя – грою, реальних відносин – віртуальними. У разі коли такі зміни поєднуються з урахуванням старих ціннісних пріоритетів, аксіологічні ефекти інформатизації включають усвідомлення таких основоположних принципів комунікації, як свобода, від-

повідальність, права людини; перспективи «узгодження» нормативно-ціннісного різноманіття сучасного суспільства пов'язуються з принципами справедливості, гуманності та толерантності [10–13].

Розглядаючи процеси становлення інформаційного суспільства, філософи дедалі частіше відзначають, що неминуче проникнення інформації і знання в усі сфери людського буття несе за собою істотні світоглядні трансформації, оскільки збільшення інформаційних потоків обумовлює якість життя й соціальні зміни. Однак більшість учених аналізували ці процеси односторонньо, виділяючи в них або соціальну, або політичну, або економічну основу. Так, провідний ідеолог «постіндустріального суспільства» Д. Белл центральну роль у своїй концепції відвів зростанню кількості та значення інформації і знань. Проблематика нової соціальної ролі інформації, а також її впливу на процес світоглядних трансформацій у цілому була інтегрована у новий теоретичний контекст у межах розробленої ним концепції постіндустріального суспільства. Белл зосередив свою увагу на реальних змінах, пов'язаних з переходом до постіндустріального суспільства, яке «зміцнює роль науки і знання як основної інституційної цінності суспільства; ... викликає до життя набір обмежувачів традиційних визначень інтелектуальних інтересів і цінностей; ... порушує серйозне питання відношення технічного інтелекту до гуманітарного побратиму» [14, с. 57].

Е. Тоффлер визначає інформаційне суспільство як цивілізацію, в основі розвитку й існування якої лежить особлива нематеріальна субстанція, умовно іменована «інформацією», що володіє властивостями взаємодії як з духовним, так і з матеріальним світом людини [15, с. 30–43]. Остання властивість особливо важлива для розуміння сутності нового суспільства, оскільки, з одного боку, інформація формує матеріальне середовище життя людини, виступаючи в ролі інноваційних технологій, комп'ютерних програм, а з іншого – служить основним засобом міжособистісних взаємин, постійно виникаючи, видозмінюючись і трансформуючись у процесі переходу від однієї людини до іншої. У новому тисячолітті в умовах глобалізації й наростання комплексу світоглядних проблем, аксіологічних пріоритетів і зростання потреб людей ідея інформаційного суспільства усе більше набуває універсальності.

Ще однією моральною характеристикою інформаційного суспільства є створення нових комунікативних форм, відмітною особливістю яких є необхідність створення образу партнера по комунікації і правил взаємодії з ним. Усі зміни, що відбулися, призвели до того, що фактично ототожнюються процеси розвитку комунікації та розвитку соціальних структур. Завдяки цьому істотно змінився базисний параметр оцінювання інформаційного соціуму: не тільки інформація, але й комунікація виявляється його смисловою й ціннісною основою.

Традиційна філософія трактувала відносини з приводу інформації як суб'єкт-об'єктні, що є характерним для розвитку суспільства з переважанням матеріального виробництва. Тут основна увага приділялася інформації про природну й технічну (технологічну) реальність. У постіндустріальному суспільстві, що характеризується домінуванням сфери послуг, відносини з приводу інформації зводяться перш за все до суб'єкт-суб'єктних відносин. На цьому етапі інформаційна реальність стає все більш важливою для соціальної реальності. В інформаційному суспільстві, де переважає виробництво інформації, простежується домінування полісуб'єктних (мережевих) відносин. Полісуб'єктність інформаційного суспільства визначається мережевими структурами одночасного обміну інформацією між безліччю різних взаємодіючих суб'єктів. Унаслідок цього формується «метаінформаційна реальність другого порядку» [8, с. 32]. Виходячи з цього, інформаційне суспільство можна вважати соціальною формою, яка зароджується в постіндустріальній фазі розвитку цивілізації, що характеризується домінуванням полісуб'єктних (мережевих) відносин.

З мережовим принципом також пов'язані гнучкість і мінливість інформаційного суспільства. При впровадженні низки науково-технічних, соціальних і культурних програм помітно зростає комфортність людського існування, але виникають і негативні прояви як на глобальному, так і на індивідуальному рівнях. Бажання володіти матеріальними й соціальними благами, яке формує зовнішнє середовище соціуму, веде до стагнації внутрішньої аксіосфери, обумовлює приземленість, агресивність інтересів, «загрузаня» у споживанні; самість розщеплюється від надлишку інформації і комунікацій, виникає відчуття нестійкості, невстигання за змінами, «розпилювання» сил, втрати пріоритетної орієнтації.

У результаті спостерігається моральна деградація людини, і цей процес набирає дедалі інтенсивніших обертів. Звідси виникають проблеми: людина, маючи багато в матеріальному плані, не може досягти внутрішньої гармонії, злагоди із самою собою. Однією з причин цього є те, що життя у людини одне і сили її організму не безмежні. Тому їй рідко вдається однаково активно діяти у багатьох і різних за своїм змістом напрямках і досягати при цьому всюди очікуваного результату.

Прийнято вважати, що чим менше людина «розкидається» у своїх цілях, думках, контактах, тим більших успіхів вона досягає. Наявність свободи волі допомагає людині зробити вибір: або приділяти увагу своєму внутрішньому світу, розвитку духовності, або основні сили спрямовувати у зовнішнє середовище, щоб заволодіти матеріальними та соціальними благами, настільки активно пропонованими їй для користування інформаційною цивілізацією. Для людини тепер стає характерною заглибленість у світ «ре-

човий», її думки обертаються навколо проблеми придбання товарів, зміцнення фінансової спроможності. А ось акти трансценденції, метафізичного піднесення до вищих ідеалів і моральних цінностей з людського буття практично зникають. Не випадково Ю. Хабермас називає сучасну епоху «постметафізичною» [16, с. 15].

Втім, скорочення часу й енергії, що виділяються на рефлексію, самопізнання, пояснюється не тільки зосередженістю на суто практичних моментах буття. Причиною цього може бути й те, що людина виявляється в принципі не здатною сконцентруватися на самій собі і відволікається від вирішення важливих світоглядних завдань засобами, нею ж самою створеними або придбаними для збільшення комфортності існування. Вона стає дедалі більш прагматичною і менш емоційною, спрямованою на гонитву за інформацією, матеріальними цінностями. Це створює стан душевного дискомфорту, втрату індивідуальності і зниження загальнокультурного рівня особистості, більше того, дегуманізація праці й маніпуляції людьми тягнуть за собою багато негативних форм поведінки людини – озлобленість, агресивність, конфліктність тощо. Пасивне споживання інформації, причому в цифровому вигляді, все більше витісняє активні форми дозвілля, творчості, пізнання, формує жорсткість мислення, позбавляє людей безпосереднього спілкування одне з одним. Звуження персонального простору, відчуження від живої природи викликає мимовільне прагнення до аксіологічного знебарвлення, спрощення картини світу, боязнь прийняття рішень, страх відповідальності.

Перетворення в останні десятиліття ХХ ст. соціальної реальності в нестабільну, фрагментарну, еkleктичну через посилення інформаційних потоків яскраво корелює зі зростанням у житті людей ролі різного роду симулякрів – образів реальності, які заміщають саму реальність [17]. В історичній системі симулякрів, розглянутій Ж. Бодрійяром, домінуючим типом нинішньої фази розвитку соціуму стає «симуляція», яка базується на «структурному законі цінності», а споживання звільняється від його звичного значення як «процесу задоволення потреб», навпаки – сам процес виробництва і споживання активно формує потреби [18]. Споживання, як вважає Ж. Бодрійяр, аж ніяк не є пасивним станом поглинання і присвоєння, який протистоїть стану виробництва, а виступає як активний модус відношення – і не тільки до речей, але й до всього світу. Саме в ньому здійснюється систематична діяльність і універсальна реакція на зовнішні впливи, на ньому ґрунтується вся система нашої культури. Сучасна людина виступає як активна особистість, що проявляє свої особливі, індивідуальні якості у процесі споживання, поняття якого Бодрійяр звукує до діяльності систематичного маніпулювання знаками, і не сприймає як матеріальний процес. Зміст речі, ступінь її корисності визначається не споживчою вартістю, а її високоіндивідуалізованою символічною цінністю. Речі

у такій системі відносин не можуть бути порівнянні одна з одною за ознакою еквівалентності, більше того, цінність кожної окремої речі не є закріпленою, а довільно встановлюється в межах індивідуальної системи потреб.

Досліджуючи цей аспект, філософи розмежували потреби людини на *соціально опосередковані*, де індивід виступає як член соціуму і демонструє соціально значущу поведінку, та *індивідуально опосередковані*, які визначаються виключно суб'єктивними прагненнями до власної реалізації у споживанні. Задоволення індивідуально опосередкованих потреб супроводжується виникненням нових цінностей – довірливості, щирості, привабливості особистості. Цей процес індивідуалізації особистості проявляє себе у бажанні людини бути собою, мати можливість вільного вибору і комбінацій, бути відмінною від інших індивідів і поведінкою, і смаками, звільнитися від приписуваних суспільством ролей і соціальних правил, нести відповідальність за свою життя і оптимальним чином розпоряджатися своїм естетичним, емоційним, фізичним, емоційним і т. д. досвідом, тобто бути самостійною особистістю. Інтенсифікація подібного прагнення може призвести до надмірного, крайнього індивідуалізму і виступати як смисложиттєва позиція людини в інформаційній світоглядній парадигмі.

Занепад реальності, описаний Бодрійяром, означає, що замість «старої» реальності виникає «нова». Людина починає сприймати світ як ігрове середовище, усвідомлюючи його умовність, керованість його параметрів і можливість виходу з нього [19–22]. Як підкреслює Д. Іванов, розрізнення старого й нового типів соціальної організації за допомогою дихотомії «реальне/віртуальне» дозволяє ввести поняття віртуалізації як процесу заміщення інституалізованих практик симуляціями [23, с. 76]. Таким чином, термін «віртуалізація» не лише виявляється адекватним феноменам інформатизації та розпредметнення, але постає навіть як більш евристичне, ніж два останніх концепти, оскільки відкриває перспективу концептуалізації не «кінця» або «зникнення» попереднього суспільства, а процесу формування нового. Звідси можна припустити, що віртуалізується не тільки соціум, а й породжена ним особистість [23, с. 139].

Засоби масової комунікації (як відображення інформації, її провідник) на рівні віртуальної реальності стали відтворювати складні структури й порядки і впливати на світ об'єктивної реальності, не тільки відображаючи, а й конструюючи його на свій розсуд. Вони повсюдно занурюють людину не в об'єктивну інформацію, тобто в не залежні за змістом від бажання й волі людей зв'язки і відносини, а у віртуальну реальність, у віртуальні об'єктивовані зв'язки й відносини, у віртуальну інформацію, що представляє собою «вторинну інформацію» – опредметнені матеріалізовані людські знання, цінності, ідеали, інтереси тощо. У цих віртуальних об'єктивних

зв'язках і відносинах є інше – нове, багато в чому нами ще не зрозуміле звучання (поняття, зміст) і цілей, і ідеалів, і обов'язків, і справедливості і т.д. інших суб'єктивних проявів. У принципі, суспільство інформаційних комунікацій – це прорив людини в царину багато в чому для нас невідомого, але вже і зараз очевидно – багато в чому і небезпечного. Поява комунікацій створила чимало можливостей для інформаційно-пізнавального розвитку людини, але разом з тим електронні комунікації саме цією «вторинною» віртуальною інформацією сковують розум людини. У результаті людина може (а здебільшого прагне) замикатися у віртуальній реальності і важко виходить за її межі [24]. У цьому сенсі віртуальна реальність втягує людину у світ ілюзорної інформації та реальності, де вона шукає порятунку, але яка таїть у собі небезпеку, що загрожує стійкою залежністю. Крім того, небезпека занурення у таку реальність полягає ще й у тому, що в такій ситуації людина не прагне до осмислення потоків інформації, які часто не мають ціннісної наповненості й не вимагають від неї зробити свідомий інформаційний вибір з етичної точки зору. Це, у свою чергу, обумовлює і віртуальну (ілюзорну за змістом) поведінку суб'єкта – активність без можливості відповідальності за прийняте рішення.

В інформаційному суспільстві яскраво спостерігається зростання утилітаризму, за якого виникає новий віртуальний рівень потреб і мотивації, де виникають потреби-симулякри і мотиви-симулякри – потреби у певному іміджі, у володінні знаками й символами, у впливі на імідж інших людей. Безперечно, симулякри або віртуальні об'єкти в різних іпостасях завжди були присутні в індивідуальному та соціальному житті, але тільки сьогодні вони багато в чому визначають образ і стають невід'ємними характеристиками інформаційного суспільства, яке і створило технічні можливості для активізації ресурсів, які до сьогодні залишалися незадіяними в рамках попередньої соціокультурної парадигми. Крім того, такий бурхливий розвиток технологій віртуальної реальності викликаний реальними потребами у переході від актуальних до віртуальних способів передання й освоєння інформації. Віртуально побудовані об'єкти сприймаються людиною в більш «живій» формі, аніж об'єкти актуальні, відгороджені ригідними рамками своєї даності й завершеності. Багато в чому це пов'язано з тим, що віртуальна реальність будується за принципом «зворотного зв'язку», що дозволяє здійснити ціннісно нейтральне входження людини в інформаційний простір.

Висновки. Підсумовуючи сказане, зазначимо, що причиною віртуалізації інформаційного суспільства є об'єктивна потреба у переході інформаційних технологій на новий якісний рівень, а також іманентна людині як суб'єктові діяльності ціннісно наповнена потреба у творчості, у створенні нової реальності, таких світів, по відношенню до яких вона була б творцем. Подібні ді-

яльні інтенції, що базуються на віртуалізації інформації, визначають її ціннісну рефлексію і відбір з позицій людиновимірності. Для того, щоб людина могла самовизначитися у суспільстві, їй необхідні внутрішні критерії, тобто система цінностей. Система ціннісних орієнтацій визначає змістовну сторону спрямування особистості і становить основу її ставлення до навколишнього світу, до інших людей, до себе самої, основу світогляду і ядро мотивації життєвої активності (діяльності), основу життєвої концепції й філософії життя.

Таким чином, інформаційне суспільство – це суспільство, в якому відбуваються інтенсивні світоглядні трансформації, де головними цінностями стає інформація, а також пов'язані з нею симулякризація й віртуалізація, що стимулюють зміни аксіологічних пріоритетів і комунікації людей. При цьому сама цінність особистості знижується за рахунок превалювання аспектів утилітарності і прагматичності як у контактах, так і в тій інформації, якою людина володіє.

ЛІТЕРАТУРА

1. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Інформаційне суспільство: морально-етичний дискурс. *Інформація і право*. 2014. № 1 (10). С. 16–25.
2. Дзьобань О. П. Філософія інформаційного права: світоглядні й загальнотеоретичні засади: монографія. Харків: Майдан, 2013. 360 с.
3. Дзьобань О. П. Соціальні перспективи генези інформаційних процесів *Гілея: науковий вісник*. 2013. Вип. 74 (№ 7). С. 167–169.
4. Пилипчук В. Г., Дзьобань О. П. Інформаційне суспільство: філософсько-правовий вимір: монографія. Ужгород: ТОВ «ІВА», 2014. 282 с.
5. Інформаційне суспільство в світі та Україні: проблеми становлення та закономірності розвитку: колект. монографія / за ред. В. Г. Воронкової. Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2017. 292 с.
6. Masuda Y. Information Society as Post-Industrial Society. Washington, 1983. 234 p.
7. Тапскотт Д. Електронно-цифрове общество: плюсы и минусы эпохи сетевого интеллекта / пер. с англ. И. Дубинского; под ред. С. Писарева. Киев: ITN Пресс; Москва: Рефл-бук, 1999. 403 с.
8. Ситкевич Н. В. Особенности трансформации нравственных ценностей в условиях информационного общества: этико-философский анализ: дис. ... канд. филос. наук. Новомосковск, 2011. 139 с.
9. Белов А. П. Мировоззрение и образ жизни: социально-философские проблемы / под ред. В. Н. Гасилина. Саратов: Поволж. акад. гос. службы им. П. А. Столыпина, 2006. 189 с.
10. Лукашенко М. В. Взаємозв'язок трансформацій соціальності й цінностей. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2017. Вип. 15. С. 81–85.
11. Кальченко М. С. Трансформація соціокультурних цінностей і знання в просторі глобалізації. *Гілея: науковий вісник*. 2018. Вип. 129. С. 146–150.

12. Антипова О. П. Трансформація системи духовно-інформаційних цінностей в умовах сучасної культурної доби. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2016. Вип. 12. С. 8–12.
13. Резнік С. М. Трансформація цінностей освіти в інформаційному суспільстві. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2015. №4. С. 47–53.
14. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество: опыт социального прогнозирования / пер. с англ. под ред. В. Л. Иноземцева. Москва: Academia, 1999. 783 с.
15. Тоффлер Э. На пороге будущего. «Американская модель»: с будущим в конфликте. *США 80-х: взгляд изнутри*. Москва: Прогресс, 1984. С. 30–46.
16. Хабермас Ю. Будущее человеческой природы: на пути к либеральной евгенике? / пер. с нем. М. Л. Хорькова. Москва: Весь Мир, 2002. 143 с.
17. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. «Симулякр»: концептуалізація феномена у постнеокласичній філософії. *Інформація і право*. 2016. №2 (17). С. 66–76.
18. Бодрийяр Ж. Симулякры и симуляции / пер. с фр. А. Качалова. Москва: Постум, 2015. 238 с.
19. Дзьобань О. П., Мануйлов Є. М. Віртуальна реальність: до проблеми концептуалізації поняття. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. Серія: Політологія. 2017. №4 (35). С. 21–31.
20. Дзьобань О. П. Сучасний віртуальний простір: конгеніальність віртуальності й міфу. *Стратегічні пріоритети*. Серія «Філософія». 2017. №3. С. 163–170.
21. Дзьобань О. П., Соснін О. В. Віртуальна реальність суспільства постмодерну як соціокультурне тло соціалізації «людини інформаційної». *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2017. Вип. 69 (1). С. 69–76.
22. Дзьобань О. П. Номо informaticus: до проблеми осмислення сутності. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2014. №1 (20). С. 13–21.
23. Иванов Д. В. Виртуализация общества. Санкт-Петербург: Центр Петербург. востоковедение, 2002. 224 с.
24. Дзьобань О. П., Жданенко С. Б. Віртуальна реальність: метафізичний сенс. *Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого*. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2012. Вип. 2 (12). С. 97–104.

REFERENCES

1. Danylian O. G., Dzoban O. P. (2014). Informatiine suspilstvo: moralno-etychnyi dyskurs. *Informatsiia i pravo – Information and right, 1 (10)*. 16–25. [In Ukrainian].
2. Dzoban O. P. (2013). *Filosofia informatiinoho prava: svitohliadni y zahalnoteoretychni zasady*. Kharkiv: Maidan [In Ukrainian].
3. Dzoban O. P. (2013). Sotsialni perspektyvy genezy informatiinykh protsesiv. *Hileia: naukovyi visnyk – Gilea: Scientific Bulletin. Issue 74 (7)*. 167–169 [In Ukrainian].

4. Pylypchuk V. H., Dzoban O. P. (2014). Informatysiine suspilstvo: filofsosko-pravovyi vymir. Uzhhorod: TOV «IVA» [In Ukrainian].
5. Informatysiine suspilstvo v sviti ta Ukraini: problemy stanovlennia ta zakonornosti rozvytku V. H. Voronkova (Ed.) et al. (2017). Zaporizhzhia: Vyd-vo ZDIA [In Ukrainian].
6. Masuda Y. (1983). Information Society as Post-Industrial Society. Washington [In USA].
7. Tapskott D. (1999). Elektronno-tsifrovoe obschestvo: plyusy i minusy epohi setevogo intellekta. S. Pisarev (Ed.). Kiev: ITN Press; Moskva: Refl-buk [In Ukrainian, in Russia].
8. Sitkevich N. V. (2011). Osobennosti transformatsii nraavstvennykh tsennostey v usloviyah informatsionnogo obschestva: etiko-filosofskiy analiz. *Candidate's thesis*. Novomoskovsk [In Russia].
9. Belov A. P. (2006). Mirovozzrenie i obraz zhizni: sotsialno-filosofskie problemy. V. N. Gasilin (Ed.). Saratov: Povolzhskaya akademiya gosudarstvennoy sluzhby im. P. A. Stolyipina [In Russia].
10. Lukashenko M. V. (2017). Vzaiemozviazok transformatsii sotsialnosti y tsinnostei. *Aktualni problemy filosofii ta sotsiologii – Actual problems of philosophy and sociology, 15, 81–85* [In Ukrainian].
11. Kalchenko M. S. (2018). Transformatsiia sotsiokulturnykh tsinnostei i znannia v prostori hlobalizatsii. *Hileia: naukovyi visnyk – Gilea: Scientific Bulletin. Issue 129, 146–150* [In Ukrainian].
12. Antypova O. P. (2016). Transformatsiia systemy dukhovno-informatysiinykh tsinnostei v umovakh suchasnoi kulturnoi doby. *Aktualni problemy filosofii ta sotsiologii – Actual problems of philosophy and sociology, 12, 8–12* [In Ukrainian].
13. Reznik S. M. (2015). Transformatsiia tsinnostei osvity v informatysinomu suspilstvi. *Teoriia i praktyka upravlinnia sotsialnyimi systemami – The theory and practice of social systems management, 4, 47–53* [In Ukrainian].
14. Bell D. (1999). Gryadushee postindustrialnoe obschestvo: opyt sotsialnogo prognozirovaniya. V. L. Inozemtsev (Ed.). Moskva: Academia [In Russia].
15. Toffler E. (1984). Na poroge budushego. «Amerikanskaya model»: s buduschim v konflikte. SShA 80-h: vzglyad iznutri – «The American model»: with the future in the conflict. USA 80's: a view from the inside. Moskva: Progress, 30–46 [In Russia].
16. Habermas Yu. (2002). Budushee chelovecheskoy prirody: na puti k liberalnoy evgenike? Moskva: Ves Mir [In Russia].
17. Danylian O. G., Dzoban O. P. (2016). «Symuliakr»: kontseptualizatsiia fenomena u postneoklasychnii filosofii. *Informatysiia i pravo – Information and right, 2 (17), 66–76* [In Ukrainian].
18. Bodriyyar Zh. (2015). Simulyakryi i simulyatsii. Moskva: Postum [In Russia].
19. Dzoban O. P., Manuilov Ye. M. (2017). Virtualna realnist: do problemy kontseptualizatsii poniattia. *Visnik Nacionalnoyi yuridichnoyi akademiyi Ukrayini imeni Yaroslava Mudrogo. Seriya: politologiya – Bulletin of the National Law Academy of Ukraine named after Yaroslav the Wise. Series: Political Science, 4 (35), 21–31* [In Ukrainian].

20. Dzoban O. P. (2017). Suchasnyi virtualnyi prostir: konhenialnist virtualnosti y mifu. *Stratehichni priorityety. Seriiia «Filosofia» – Strategic priorities. Series “Philosophy”*, 3. 163–170 [In Ukrainian].
21. Dzoban O. P., Sosnin O. V. (2017). Virtualna realnist suspilstva postmodernu yak sotsiokulturne tlo sotsializatsii «liudyny informatsiinoi». *Humanitarnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii – Humanitarian Bulletin Zaporizhzhya State Engineering Academy*, 69 (1), 69–76 [In Ukrainian].
22. Dzoban O. P. (2014). Homo informaticus: do problemy osmyslennia sutnosti. *Visnik Nacionalnoyi yuridichnoyi akademiyi Ukrayini imeni Yaroslava Mudrogo. Seriya: Filosofiya, filosofiya prava, politologiya, sociologiya – Bulletin of the National Law Academy of Ukraine named after Yaroslav the Wise. Series: Philosophy, Philosophy of Law, Political Science, Sociology*, 1 (20), 13–21 [In Ukrainian].
23. Ivanov D. V. (2002). Virtualizatsiya obschestva. Sankt-Peterburg: Tsentр Peterburgskoe vostokovedenie [In Russia].
24. Dzoban O. P., Zhdanenko S. B. (2012). Virtualna realnist: metafizychnyi sens. *Visnik Nacionalnoyi yuridichnoyi akademiyi Ukrayini imeni Yaroslava Mudrogo. Seriya: Filosofiya, filosofiya prava, politologiya, sociologiya – Bulletin of the National Law Academy of Ukraine named after Yaroslav the Wise. Series: Philosophy, Philosophy of Law, Political Science, Sociology*, Issue 2 (12), 97–104 [In Ukrainian].

Жданенко Светлана Борисовна, кандидат философских наук, доцент, доцент кафедры философии Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого, г. Харьков, Украина

МОРАЛЬНЫЕ ЦЕННОСТИ СУБЪЕКТА ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ИНФОРМАЦИОННОМ ОБЩЕСТВЕ: ТРАНСФОРМАЦИЯ И ВИРТУАЛИЗАЦИЯ

Показано, что переход общества к информационной эпохе сопровождается формированием определенных мировоззренческих и аксиологических приоритетов, по которым изменяются и воспроизводятся нравственные характеристики информационного общества. В таком обществе меняется уклад жизни, система ценностей индивидов и социальных групп, возрастает значимость информационных ценностей по отношению к материальным. Это влечет за собой повышение удельного веса нравственных ценностей и их виртуальную трансформацию. Причиной виртуализации информационного общества является объективная потребность в переходе информационных технологий на новый качественный уровень, а также имманентная человеку ценностно наполненная потребность в творчестве.

Ключевые слова: ценности; информация; ценностные трансформации; информационное общество; симулякры; виртуализация.

Zdanenko Svitlana Borysivna, Candidate of Philosophy,
Associate Professor, Associate Professor of Philosophy Department,
Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv, Ukraine

MORAL VALUES SUBJECT OF ACTIVITY IN THE INFORMATION SOCIETY: TRANSFORMATION AND VIRTUALIZATION

Problem setting. *The transition of society into the information age is accompanied by the formation of certain ideological and axiological priorities, in accordance with which changes and reproduced the moral dimensions of the information society. Particularly urgent is the problem of values in transitional periods of social development. In this regard, there is a need interpretation of the dynamics of the development of moral values that accompanies ideological transformation in the process of formation of the information society.*

Recent research and publications analysis *testifies that the theoretical basis for the study of modern transformations is contained in the works of many researchers. Despite their fundamental contribution to this issue, the question of value transformations in the information society, particularly regarding the transformation and virtualization of moral values, remain not fully elucidated.*

Paper objective. *The purpose of this article is to attempt to eliminate some of the gaps in holistic understanding of the nature and content of the transformation and virtualization of moral values in the conditions of informational society formation.*

Paper main body. *In the information society is changing the way of life, system of values of individuals and social groups, the importance of information assets in relation to the material. This entails increasing the proportion of moral values and their virtual transformation.*

Axiological transformation taking place today, can be interpreted as multidimensional and reparation, as a result, awareness and understanding attitude change includes a “revaluation of values”, which can how to buy types of progressive denial of the preliminary foundations of social order, and expressed in new forms of embodiment of the previous axiological paradigms.

The transformation in the last decades of the twentieth century. social reality in an unstable, fragmented, eclectic through strengthening information flows vividly correlates with the increase in people’s life the role of various kinds of simulacra – images of reality, replacing reality itself. Man begins to perceive the world as a gaming environment, is aware of its conditionality, control its parameters and the possibility of withdrawing from it.

Conclusions of the research. *The reason for the virtualization of the information society is an objective necessity of transition of information technologies to a new qualitative level, as well as inherent human value is filled with the need for creativity, in creating new realities, these worlds, to whom it would be a Creator. In order to enable them to define*

themselves in society, it needs internal criteria, that is, a system of values. The system of value orientations determines the content side orientation of the individual is the basis of her relationship to the world, to others, to itself, the basis of ideology and the core motivation of vital activity, the basis of life concept and philosophy of life.

The information society is a society in which there are intense philosophical transformation, where are the main values information, as well as related simulacra and virtualization that stimulate changes in axiological priorities, the relationships and communication of people. So, the very worth of the human person is reduced due to the prevalence of the aspects of utility and pragmatism as the contacts and the information that person possesses.

Keywords: *values; information; value transformation; information society; simulacra; virtualization.*

